

Na osnovu člana 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02) i čl. 6. i 7. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 50/09 od 30. oktobra 2009. godine, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 27. aprila 2010. godine, donijela je

ODLUKU O ODREĐIVANJU TARIFA ZA POMOĆNE USLUGE

Član 1. (Predmet)

Ovom odlukom Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) određuje tarife za pomoćne usluge u elektroenergetskom sistemu Bosne i Hercegovine.

Član 2. (Primarna regulacija frekvencije i snage)

Primarna regulacija frekvencije i snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 3. (Sekundarna regulacija frekvencije i snage)

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge rezerve kapaciteta za sekundarnu regulaciju frekvencije i snage u iznosu od 16,257 KM/kW mjesečno i finansijski obim ove usluge za 2010. godinu u iznosu od 9.689.172 KM.

(2) "Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini" (NOS BiH) će administrirati postupak nabavke pomoćne usluge sekundarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da obezbijede navedene obime snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

Mjesec	Potreban mjesečni iznos	HE Jablanica	HE Trebišnjica	HE Višegrad	HE Rama	HE Bočac
	MW	MW	MW	MW	MW	MW
januar	57	22	5	14	11	5
februar	54	21	5	13	10	5
mart	50	20	5	11	9	5
april	46	16	5	11	9	5
maj	45	16	5	12	7	5
juni	43	16	5	11	6	5
juli	44	16	5	12	6	5
august	46	17	5	13	6	5
septembar	48	20	6	15	7	0
oktobar	50	21	5	12	7	5
novembar	54	22	5	13	9	5
decembar	59	23	5	15	11	5

(3) Elektroprivrede u BiH prilikom pružanja pomoćnih usluga mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 25. Tržišnih pravila.

(4) Do ostvarivanja tehničkih preduvjeta za obračun, energija koja se isporučuje u režimu sekundarne regulacije bit će tretirana (kompenzirana) kroz obračun i kompenzaciju neželjenih odstupanja.

Član 4. **(Tercijarna regulacija frekvencije i snage)**

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge rezerve kapaciteta za tercijarnu regulaciju frekvencije i snage u iznosu od 5,216 KM/kW mjesečno i finansijski obim ove usluge za 2010. godinu u iznosu od 15.151.140 KM.

(2) Određuje se tarifa za električnu energiju koja se isporučuje u režimu tercijarne regulacije u iznosu 23,295 feninga/kWh kao trostruka vrijednost cijene električne energije najskuplje proizvodne jedinice u sistemu.

(3) NOS BiH će administrirati postupak nabavke pomoćne usluge tercijarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da obezbijede navedene obime snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

mjesec	Potreban mjesečni iznos	EP HZHB	EP BIH		ERS		
		HE Čaplina	HE Grabovica	HE Salakovac	HE Višegrad	HE Bočac	HE Trebinje
	MW	MW	MW	MW	MW	MW	MW
januar	250	140	25	0	85	0	0
februar	250	140	25	0	85	0	0
mart	250	140	25	0	85	0	0
april	250	140	25	0	85	0	0
maj	250	140	25	0	85	0	0
juni	250	140	55	5	50	0	0
juli	250	0	30	0	40	35	50
august	250	140	30	0	30	35	15
septembar	250	140	55	25	30	0	0
oktobar	250	140	55	5	50	0	0
novembar	250	140	50	0	60	0	0
decembar	250	140	25	0	85	0	0

(4) Elektroprivrede u BiH prilikom pružanja pomoćne usluge tercijarne regulacije obavezne su pružiti ovu uslugu u opsegu od 80% do 100% ponuđene rezerve pri čemu mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 33. Tržišnih pravila.

(5) NOS BiH je dužan da identificira korisnike koji plaćaju električnu energiju isporučenu u režimu tercijarne regulacije.

(6) Vrijeme jednokratnog korištenja tercijarne rezerve može trajati do šest sati od trenutka angažiranja prema nalogu NOS-a BiH. Tercijarna rezerva može se maksimalno koristiti četiri puta u jednom mjesecu. Minimalno vrijeme između dva angažiranja tercijarne rezerve je 48 sati.

(7) Angažiranje tercijarne rezerve provodit će se na način propisan čl. 7.2.28-7.2.32. Mrežnog kodeksa.

Član 5.

(Regulacija napona i reaktivne snage)

Regulacija napona i reaktivne snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 6.

(Mogućnost pokretanja elektrana bez vanjskog napajanja)

Mogućnost pokretanja elektrana bez vanjskog napajanja je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 7.

(Prekomjerno preuzeta reaktivna energija)

(1) Određuje se tarifa za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju sa mreže prijenosa u iznosu od 1,00 feninga/kvarh.

(2) Tarifu za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju plaćaju kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani. U skladu sa mjesečnim obračunom NOS-a BiH, plaćanja između balansno odgovornih strana se obavljaju na osnovu udjela u injektiranju reaktivne energije u posmatranom mjesečnom periodu.

Član 8.

(Pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži)

(1) Određuje se tarifa pomoćne usluge za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži u iznosu od 7,02 feninga/kWh, na osnovu prosječne cijene na pragu proizvodnih objekata u Bosni i Hercegovini.

(2) Na osnovu Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge i podataka o gubicima na prijenosnoj mreži iz Bilansa električne energije na mreži prijenosa BiH za 2010. godinu koji iznose 330 GWh, određuje se finansijski obim ove usluge na godišnjem nivou u iznosu od 23.166.000 KM.

(3) Prije početka svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će subjektima koji posjeduju licencu za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivredama u BiH dostaviti njihove obaveze i dnevne 24-satne dijagrame energije koju su dužni obezbijediti za pokrivanje gubitaka na mreži prijenosa za naredni kalendarski mjesec. Ovi iznosi će biti prijavljeni u okviru procedura dnevnog planiranja.

(4) Po isteku svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će na osnovu podataka iz dnevnog rasporeda i podataka dobivenih sa mjernih tačaka napraviti obračun gubitaka na prijenosnoj mreži u kome će biti naznačene energetske i finansijske pozicije svih subjekata. Za iznose koji se, nakon mjesečnog obračuna NOS-a BiH, pojave kao obaveze i potraživanja između elektroprivreda u BiH (balansno odgovornih strana), koristit će se tarifa iz stava (1) ovog člana.

(5) Obaveze subjekata koji nemaju vlastitu proizvodnju (kvalificirani kupci i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine) u pokrivanju prijenosnih gubitaka, bit će definirane Ugovorima o

balansiranju koji se imaju zaključiti sa balansno odgovornom stranom najkasnije u roku od 15 dana od stupanja na snagu ove odluke. Obaveze subjekata koji nemaju vlastitu proizvodnju prema odgovarajućoj balansno odgovornoj strani obračunavat će se po tarifama zasnovanim na prosječnim proizvodnim cijenama aktivne energije na pragu proizvodnje unutar balansno odgovornih strana i električne energije koja se preuzima sa mreže prijenosa u 2010. godini kako slijedi:

BOS EP HZHB	0,1761 feninga/kWh,
BOS EP BiH	0,2373 feninga/kWh,
BOS ERS	0,1660 feninga/kWh.

Član 9.

(Ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju)

(1) Na osnovu godišnjeg iznosa potrebnog za nabavku pomoćnih usluga sekundarne regulacije (kapacitet) i tercijarne regulacije (kapacitet) u ukupnom iznosu od 24.840.312 KM i ukupne energije koja se preuzima sa mreže prijenosa u 2010. godini od 11.667.179.935 kWh, određuju se:

- tarifa za sekundarnu regulaciju u iznosu od 0,0830 feninga/kWh,
- tarifa za tercijarnu regulaciju u iznosu od 0,1298 feninga/kWh,
- ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju od 0,2128 feninga/kWh.

(2) Tarife za usluge iz prethodnog stava plaćaju "Komunalno Brčko" i kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani.

Član 10.

(Obračun)

(1) Za sve pomoćne usluge NOS BiH će pripremiti obračune na mjesečnom nivou. U obračunu moraju biti navedeni svi elementi potrebni pružaocima usluga za ispostavljanje odgovarajućih faktura (korisnici usluga, fizički i finansijski obim usluga i sl.). Ovako utvrđeni obračuni bit će obuhvaćeni mjesečnim izvještajem NOS-a BiH, koji se dostavlja DERK-u, pružaocima i korisnicima usluga.

(2) U skladu sa članom 35. Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge ("Službeni glasnik BiH", br. 46/05, 17/07 i 11/09) pružaoci usluga dostavljaju kopije faktura NOS-u BiH.

Član 11.

(Obaveze subjekata u elektroenergetskom sektoru u cilju stvaranja uvjeta za unapređenje sistema pomoćnih usluga)

(1) Obavezuju se elektroprivrede u BiH koje nemaju ugrađena brojila na svim primopredajnim tačkama sa prijenosnom mrežom da do 31. oktobra 2010. godine instaliraju odgovarajuća mjerenja u skladu sa Mrežnim kodeksom.

(2) Obavezuju se NOS BiH, Elektroprijenos Bosne i Hercegovine i proizvođači da, u skladu sa Mrežnim kodeksom, do 31. oktobra 2010. godine posebnim dokumentom definiiraju organizaciju

i način daljinskog prikupljanja obračunskih podataka mjerenja neophodnih za obezbjeđivanje pomoćnih usluga, kao i za poravnanje i plaćanje u vezi s tim.

(3) Obavezuju se NOS BiH i elektroprivrede u BiH da do 31. oktobra 2010. godine posebnim dokumentom definišu sve neophodne kriterije i procedure za pomoćne usluge.

(4) Obavezuju se NOS BiH i elektroprivrede u BiH da, u skladu sa Tržišnim pravilima, do 31. oktobra 2010. godine definišu prijedlog Sporazuma o pomoćnim uslugama u kojem se definišu precizne količine sekundarne i tercijarne rezerve proizvođača koje će NOS BiH angažovati prema definiranim kriterijima.

(5) Obavezuje se NOS BiH da organizira aktivnosti iz st. (1), (2), (3) i (4) te da o rezultatima istih redovno izvještava DERK.

Član 12. **(Izmjene tarifa)**

DERK zadržava pravo izmjene tarifa za pomoćne usluge u skladu sa dinamičkim planom provođenja Tržišnih pravila.

Član 13. **(Završne odredbe)**

(1) Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjuje se od 1. maja 2010. godine i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

(2) Odluka sa obrazloženjem dostavit će se podnosiocu zahtjeva i umješacima u tarifnom postupku i objaviti na internet stranici DERK-a u roku od 30 dana od dana donošenja.

Obrazloženje

Postupak određivanja tarifa za pomoćne usluge vođen je kao sastavni dio tarifnog postupka za određivanje tarifa za rad nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge, pokrenutog na zahtjev "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 50/09 od 30. oktobra 2009. godine.

Nakon pregleda dokumentacije, potpunost zahtjeva NOS-a BiH je potvrđena aktom DERK-a broj: 04-28-348-1/08 od 23. novembra 2009. godine, o čemu je NOS BiH obaviješten dopisom broj: 04-28-348-2/08 od 1. decembra 2009. godine, pa se u nastavku tarifnog postupka moglo pristupiti ocjeni svih podnijetih dokaza uz pridržaj prava DERK-a da traži dodatne podatke i informacije kada to bude smatrao potrebnim.

Zahtjev NOS-a BiH je rješavan provođenjem postupka formalne rasprave, u svemu prema odredbama *Pravilnika o javnim raspravama* ("Službeni glasnik BiH", broj 38/055), prema čijoj je odredbi člana 45. DERK kratkom obavijesti u dnevnim novinama i na svojoj web stranici upoznao javnost sa sažetkom podnijetog zahtjeva i mogućnošću zainteresiranih članova javnosti da se neposredno upoznaju sa zahtjevom i upute pisane komentare u vezi sa predmetom tarifnog postupka.

Obavijest za javnost je pozvala i lica zainteresirana da u postupku formalne rasprave učestvuju kao umješači da pismeno dokažu svoj interes, te najavila održavanje formalne rasprave o zahtjevu.

Nakon dostavljanja zahtjeva za stjecanje statusa umješača, DERK je zaključkom broj: 04-28-348-12/09 od 12. januara 2010. godine dozvolio učešće u postupku u svojstvu umješača kako bi saslušao svjedočenja o pozicijama i interesima slijedećih subjekata: Aluminijski zavod d.d. Mostar, JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d. Mostar, Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske", Matično preduzeće, a.d. Trebinje, JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo. Umješači nisu koristili pravo da izvrše neposredan uvid u cjelokupnu dokumentaciju zahtjeva za tarife.

Pripremna rasprava o podnijetom zahtjevu NOS-a BiH za odobrenje tarifa za rad NOS-a BiH i pomoćne usluge održana je 20. januara 2010. godine u Tuzli. Na pripremnoj raspravi utvrđena je lista pitanja koje je trebalo raspraviti i tok formalne rasprave. Na formalnoj raspravi održanoj 4. februara 2010. godine, strane u postupku su prezentirale svoje dokaze kako bi se utvrdile sve relevantne činjenice. Obradeno je svako od pitanja sa utvrđene liste i to sukcesivno odgovorom podnosioca zahtjeva i komentarima i podpitanjima umješača i voditelja postupka.

Konačan izvještaj voditelja postupka opisuje tok postupka, ponuđene dokaze i utvrđene činjenice, relevantne pravne odredbe i preporuku članovima Komisije (u daljem tekstu: Komisija) i dostavljen je stranki u postupku aktom DERK-a, broj: 04-28-5-348-65/09 od 25. marta 2010. godine, te trećim zainteresiranim licima koji su dokazali direktan interes da učestvuju u tarifnom postupku i kojima je takav status pravovaljano priznat od strane DERK-a.

Izvještaj je trebao da pruži razumnu osnovu Komisiji da na predloženim podacima, argumentima i pojašnjenjima, te komentarima NOS-a BiH (broj: 01-917/10 od 31. marta 2010. godine) i zainteresiranih lica (Aluminijski zavod d.d. Mostar, komentari pod brojem: 2764/10 od 30. marta 2010. godine, MH "Elektroprivreda Republike Srpske", Matično preduzeće, a.d. Trebinje, komentari pod brojem: 1-1/03/2-203-26/10 od 30. marta 2010. godine, JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d. Mostar, komentari pod brojem: I-5001/10 od 30. marta 2010. godine, JP "Elektroprivreda Bosne i Hercegovine" d.d. Sarajevo, komentari pod brojem: 01-8287/10 od 1. aprila 2010. godine), datim na prijedlog ovog izvještaja, nakon što ih pažljivo razmotri i procijeni, donese svoju konačnu odluku o podnijetom zahtjevu.

NOS BiH u svojim komentarima na konačan izvještaj voditelja u postupku određivanja tarifa za pomoćne usluge ističe značaj i ulogu ovog reguliranog subjekta u sistemu pomoćnih usluga referencirajući se na odredbe Zakona o osnivanju Nezavisnog operatora sistema u BiH. Također, NOS BiH analizira sadržaj Nacrta odluke dajući određene primjedbe ali i sugestije, u smislu da se prihvati sav nominirani kapacitet za sekundarnu regulaciju, da se jasno definira cijena kapaciteta negativne tercijarne regulacije i način plaćanja odnosno penaliziranja, da se kod obima pružanja tercijarne regulacije sagledaju tehničke mogućnosti elektrana koje pružaju uslugu, te obrazlažući svoju tvrdnju da bez satnih mjerenja nije moguće odrediti razliku nastalu između obaveza i ostvarenja po osnovu energije za pokrivanje gubitaka što uzrokuje netačnost obračuna neželjenih odstupanja. Također, NOS BiH podržava odredbe Nacrta odluke kojima se učesnici u sistemu funkcioniranja pomoćnih usluga obavezuju da u skladu sa *Mrežnim kodeksom* ugrade odgovarajuća brojila i omoguće NOS-u BiH nesmetan pristup tim brojlilima.

Umještač "Elektroprivreda Republike Srpske" je mišljenja da Nacrt odluke generalno ne obezbjeđuje cjelovito rješenje po pitanju debalansa u elektroenergetskom sistemu, te da odredbe koje reguliraju neželjena odstupanja, sekundarnu i tercijarnu regulaciju nisu međusobno usklađene.

Aluminij d.d. Mostar podržava pristup Nacrta odluke da se tarife za pomoćne usluge smanje kao mogući doprinos ublažavanju posljedica ekonomske krize.

"Elektroprivreda Bosne i Hercegovine", kao umještač u postupku, podržava koncept valorizacije energije kroz uslugu sekundarne regulacije i preporučuje testiranje odziva proizvodnih jedinica prije početka implementacije predloženih rješenja, zatim smatra neprihvatljivim da pogonom njenih proizvodnih jedinica upravljaju treća lica. Ovaj umještač nadalje, predlaže da se učešće subjekata u pružanju pomoćnih usluga raspoređuje spram njihovog učešća u snazi/energiji, da se preciznije definiše sankcioniranje slučajeva nepoštovanja nominacija za sekundarnu i tercijarnu regulaciju, te da se NOS-u BiH utvrdi obaveza da elektroprivredama obezbijedi podatke u realnom vremenu o ukupnoj regulacijskoj greški sistema.

"Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" smatra da se još uvijek nisu stekli odgovarajući tehnički uvjeti za kvalitetno vođenje elektroenergetskog sistema zbog nepostojanja adekvatnih mjerenja, te sugerira da DERK produži primjenu trenutno važeće Odluke sve do ispunjenja pomenutih uvjeta.

Komisija, dakle, mora usmjeriti svoja razmatranja na sve specifičnosti i okolnosti vezane za sistem pomoćnih usluga u elektroenergetskom sektoru BiH, primjedbe i komentare umještača podnošenih u toku cijelog postupka, te cjelovitom opservacijom odlučiti o podnijetom zahtjevu. Slijedom takve obaveze, Komisija izlaže slijedeća svoja stanovišta:

U postojećem modelu pomoćnih usluga na jednoj se strani nalaze davaoci pomoćnih usluga (nosioci licence za proizvodnju), a na drugoj korisnici (licencirani snabdjevači I reda). U ovoj fazi restrukturiranja elektroenergetskog sektora kada isti pravni subjekti posjeduju licence za proizvodnju, distribuciju i snabdijevanje, broj učesnika u sistemu pomoćnih usluga je reduciran i sveden na tri postojeće elektroprivrede (BOS-a), kvalificirane kupce i distrikt Brčko. Ovo su ujedno i subjekti koji se pojavljuju u finansijskom obračunu, pri tome BOS-ovi i na strani potraživanja i na strani plaćanja, a kvalificirani kupci i distrikt Brčko samo na strani plaćanja.

Iako je u prethodnim tarifnim postupcima konstatirano od strane NOS-a BiH i zaključivano od više elektroenergetskih subjekata da postoje neophodni tehnički uvjeti za nesmetano odvijanje procesa pružanja i obračuna pomoćnih usluga, dosadašnja praksa ukazuje na teškoće prevashodno u sferi mjerenja i dostupnosti mjernih podataka, kao posljedica neuređenih odnosa između subjekata u elektroenergetskom sektoru, sporenja oko nadležnosti i različitih tumačenja tih nadležnosti. Također su i druge okolnosti dovodile do neefikasnosti sistema pomoćnih usluga kao što su odsutnost ili nepoštovanje nominacija od strane elektroprivrednih kompanija. Zbog činjenice da sva mjerenja koja su neophodna za tačno utvrđivanje energetske veličine ne postoje ili nisu dostupna, elektroprivrede u BiH su u više navrata osporavale mjesečne obračune koje izrađuje NOS BiH, na osnovu kojih se vrši fakturiranje izvršenih usluga. Mada je za postupanje u ovakvoj situaciji upućujuća odredba člana 9.11.4. *Mrežnog kodeksa* (o bazi podataka obračunskih mjerenja): „Ukoliko je daljinsko očitavanje podataka onemogućeno, NOS BiH i Prijenosna kompanija će organizirati prikupljanje relevantnih podataka lokalnim očitavanjem (glavno ili pomoćno mjerilo). Ukoliko i ovo nije moguće onda će NOS BiH koristiti ostale načine (npr. SCADA) za procjenu potrebnih podataka”, Komisija je stala na stanovište da je u ovom trenutku

razumno elektroenergetskim subjektima u sektoru pružiti još jednu priliku da obezbijede sva potrebna mjerenja, i još važnije, dostupnost mjernih veličina NOS-u BiH.

Uvažavajući ponuđene količine *sekundarne regulacije* koje znatno prevazilaze potrebe sistema, Komisija se nije odlučila da prihvati sav nominirani kapacitet već samo u visini potrebnog, čime se izbjegava nepotrebno povećanje troška za krajnje kupce. Prema *Tarifnoj metodologiji*, kao i na osnovu cijena kapaciteta i električne energije na pragu proizvodnih jedinica u BiH, Komisija određuje cijenu kapaciteta za pružanje usluge sekundarne regulacije u iznosu od 16,257 KM/kW mjesečno (cijena kapaciteta HE Jablanica).

Kod *tercijarne regulacije*, Komisija daje prioritet u angažiranju onih elektrana čija je cijena kapaciteta najmanja, pri tome dajući mogućnost elektroprivredama da prilikom pružanja ove usluge mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 33. *Tržišnih pravila*. Elektroprivrede su obavezne pružati ovu uslugu u obimu od 80% do 100% ponuđene rezerve kako bi se postigla što bolja fleksibilnost u pružanju ove usluge.

Pitanje *pokrivanja gubitaka* električne energije na prijenosnoj mreži u prethodnom periodu je tretirano tako da svaki BOS pokriva gubitke u „svom konzumnom području“, a da se nastale razlike međusobno poravnavaju kroz evidenciju neželjenih odstupanja. Umješači su u svojim komentarima iskazali potrebu da se ove razlike posebno evidentiraju i finansijski vrednuju. U svojim komentarima NOS BiH je ukazao da dosadašnji obračun gubitaka unutar neželjenih odstupanja nije tačan, jer na osnovu postojećih podataka nije moguće tačno utvrditi obaveze subjekata kad je u pitanju energija za pokrivanje gubitaka. S obzirom na kompleksnost problematike i odnosa u sektoru, Komisija odlučuje da se međusobne obaveze i potraživanja između BOS-ova tretiraju na način opisan u stavu 4. člana 8. dispozitiva ove odluke.

Sagledavajući sve specifičnosti te komentare i primjedbe izrečene tokom postupka te ukupno stanje i odnose u elektroenergetskom sektoru u Bosni i Hercegovini, Komisija smatra da trenutno nije realno niti moguće uvođenje novih elemenata u model pomoćnih usluga (energija u sekundarnoj regulaciji, negativna sekundarna i tercijarna regulacija i penaliziranje). Komisija je kroz ovu odluku jasno iskazala obaveze svih subjekata u cilju stvaranja uvjeta za unapređenje sistema pomoćnih usluga.

Shodno članu 14. *Pravilnika o tarifnom postupku*, podnosilac zahtjeva kao regulirani subjekat ima obavezu osigurati pristup javnosti zvanično odobrenim tarifama tako da odlukom odobrene tarife budu na raspolaganju javnosti u njegovom glavnom uredu tokom radnih dana i objavljene na njegovoj web stranici.

U skladu sa članom 9.2 *Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini*, protiv odluke o odobrenju tarifa može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana objavljivanja odluke.

Broj: 04-28-5-348-79/09

27. aprila 2010. godine

Tuzla

Predsjedavajući Komisije

mr Vladimir Dokić